

สรุป

สัมมนาวิชาการ เรื่อง สิทธิและเสรีภาพสื่อ กับ พรบ. ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงฯ พ.ศ. 2551

วันที่ 21 สิงหาคม 2556 เวลา 12.30 – 16.30 น.

ณ ห้อง F407 อาคารอเนกประสงค์ 2 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

โดย คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ร่วมกับสำนักงาน กสทช.

กล่าวเปิดงาน โดย สุภิญญา กลางณรงค์ กสทช.ด้านคุ้มครองผู้บริโภคและส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ยินดีอย่างยิ่งที่คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เห็นความสำคัญในเรื่องนี้ การสัมมนาในวันนี้ จะทำให้ สำนักงาน กสทช. ทบทวน แนวทางการออกร่างประกาศนี้ต่อไป โดยส่วนตัวคัดค้านเนื้อหา ของร่างประกาศฯ นี้ มาตรา 37 แห่ง พ.ร.บ. การประกอบกิจการกระจายเสียงฯ 25 51 ตามประวัติศาสตร์ เป็น พ.ร.บ. ที่ออกในขณะที่บ้านเมืองอยู่ในสถานการณ์ไม่ปกติ ทำให้เนื้อหาในกฎหมายมีความชัดเจนอย่างคลุมเครือ ซึ่งดิฉันเอง ไม่เห็นด้วยตั้งแต่ ในเวลานั้นแล้ว ตอนนี้งกฎหมายฉบับนี้ เป็นสิ่งที่สำนักงาน กสทช. ต้องนำมาใช้ หากมีเนื้อหาที่มีความผิดร้ายแรงอาจต้องใช้มาตรา 37 นี้ รวมถึงต้องพิจารณามาตรา 39 และมาตรา 40 ด้วยในเรื่องการส่งเสริมการรวมกลุ่ม จริยธรรมของการประกอบวิชาชีพเพื่อมาเป็นดุลยพินิจในการพิจารณา สิ่งที่ได้รับฟังในเวทีสัมมนาวันนี้จะนำไปเสนอต่อเวทีการรับฟังความคิดเห็น ต่อร่างประกาศฯ ของ สำนักงาน กสทช. และเสนอต่อ กสทช. ว่าควรปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง อย่างไร โดยอ้างเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคแต่ต้องไม่ละเมิดสิทธิ เสรีภาพของสื่อมวลชน

รศ. พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช คณบดีคณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้จัด การสัมมนาวิชาการ ร่วมกับสำนักงาน กสทช. และสมาคม นักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ไม่นับใจว่าร่างประกาศฯ ออกมาแล้วชื่อสัมมนานี้ยังใช้ได้หรือไม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ให้

ความสำคัญมากในเรื่องของ เสรีภาพ การแสดงความเห็น ของสื่อมวลชน ในวันนี้หวังเป็นอย่างยิ่งเราจะได้ออกความเห็นที่สามารถให้ท่าน กสทช. นำไปใช้ประโยชน์ที่เป็นทางออกต่อร่างประกาศฯ ที่สามารถดูแลกำกับเนื้อหาอย่างเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันเรื่องของสิทธิเสรีของสื่อมวลชนยังต้องมีอยู่ ต้องขอขอบคุณสำนักงาน กสทช. วิทยากร และผู้เข้าร่วมทุกท่าน ที่เข้าร่วมรับฟังการสัมมนาในวันนี้ และขอเปิดงานในวันนี้ค่ะ

เสวนาหัวข้อ เสรีภาพสื่อในวันที่ “ไร้” ฮอโรโมนส์

รุจน์ โกมลบุตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดำเนินการเสวนา :

เรากำลังจะสนทนาเรื่องเสรีภาพสื่ออย่างที่คุณสุภิญญาเกริ่นมา โดยร่างประกาศฯ ได้ ล้อมาจาก พ.ร.บ. ประกอบกิจการฯ 2551 ในมาตรา 37 ทำให้สำนักงาน กสทช. ต้องออกประกาศฉบับนี้ขึ้นมาเพื่อกำกับดูแล ในวันนี้เราจะมาคุยเรื่องร่างประกาศฯ นี้ ควรเพิ่มเติม แก้ไข หรือประกาศฉบับนี้จะละเมิดสิทธิเสรีภาพสื่ออย่างไร

กุลนารี เสือโรจน์ อาจารย์ประจำคณะวารสารศาสตร์ฯ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ :

ประเด็นแรก ปัญหาเรื่องของการกำกับในหมวดที่ 1 เมื่อพิจารณาจะพบการเซ็นเซอร์ตัวเองหรือไม่ หากวิเคราะห์ในเชิงลึก คนที่จะกำกับดูแลพฤติกรรมของสื่อคือกลุ่มทุน การเมืองและอื่นๆ มองในแง่กฎระเบียบเก่า มันเห็นถึงความกำกับ คนที่ดีความอาจจะตีความเข้าใจขำขันประโยชน์ของตน เมื่อมีร่างประกาศฯ นี้ออกมาจะตีความอย่างไรให้ไม่เป็นเรื่องผลประโยชน์ ของทุน ยกตัวอย่าง เช่น การล้มล้าง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หรือ ประเด็นที่ว่า การแสดงออกใดๆ ซึ่งก่อให้เกิดการดูถูก หรือการสร้าง ความเกลียดชัง เป็นเหตุให้คุณค่าหรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลถูกทำลายลงหรือด้อยค่าลง ยกตัวอย่างในประเด็นนี้ว่า ต่อไปนี้เราพูดถึง “ขาว” ดีกว่า “ดำ” “อ้วน” ดีกว่า “ผอม” การพูดเช่นนี้จะสามารถนำเสนอได้หรือไม่ หรือ การที่ระบุว่า ขัดต่อวัฒนธรรมอันดีงาม คำว่า “วัฒนธรรม ดีงาม” ก็ สามารถตีความได้กว้างในการนำไปใช้ประโยชน์ เนื้อหารายการที่มีถ้อยคำหยาบโลน ต้องห้าม นำรังเกียจ ก่อให้เกิดคำถามว่า “นำรังเกียจ” ในทัศนะของใคร และใช้กรอบหรือเกณฑ์ไหนวัด

เมื่อไปค้นข้อมูลของต่างประเทศ มีประเด็นที่น่าสนใจ เช่น องค์กรกำกับในต่างประเทศ อย่าง FCC หรือ Ofcom จะมีรายละเอียดในบางประเด็น ยกตัวอย่าง เช่นการใช้คำว่า “Fuck” จะออกอากาศได้แต่ให้ใช้ในการอุทานเสียดสีได้ไม่ใช่ในเรื่องเพศ ถ้ามีการร้องเรียนเข้ามา FCC มีหน้าที่เตือนบอกกับผู้ผลิตและผู้ผลิตมีหน้าที่แถลง ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น บทบาทของ FCC จึงทำหน้าที่แค่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เช่น การร่วมประเวณีให้เลี้ยงใช้คำอื่นแทนได้ ให้ใช้บริบททางสื่อในการประกอบในคำที่สุ่มเสี่ยง ไม่เหมาะสม เพราะว่าอวัจนภาษา เป็นปัจจัยที่ สื่อได้ด้วยว่าจงใจหรือไม่จงใจได้ด้วย คำที่ออกอากาศออกกรายการต่างๆ ที่เป็นเรื่องจริงกับเรื่องแต่งออกไม่เหมือนกันในประเภทละครหรืออื่นๆ ดังนั้น กรณีเหล่านี้ ควรผ่านการศึกษาก่อนเอามาประกอบการจัดทำร่างประกาศฯ

ประเด็นที่สอง ร่างประกาศนี้มีลักษณะการควบคุมหรือการห้ามมากกว่าการกำกับ ซึ่งการกำกับดูแลสามารถสร้างบรรยากาศที่ดีมากกว่า สำนักงาน กสทช. มีหน้าที่ในการกำกับดูแลให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ สร้างสรรค์ จึงควรมีเรื่องของการส่งเสริมแบบสร้างสรรค์มากกว่า ในหมวดที่ 2 กังวลในเรื่องการก้าวล่วงการใช้อำนาจในการกำกับการ

ผลิตหรือไม่ จากมาตรา 37 นั้น ตัวสถานีกำกับการผลิตและ สำนักงาน กสทช. กำกับสถานี แต่ในหมวด 2 กลับมีการกำกับไปเลยว่าใครทำอะไรได้ระดับไหน

ประเด็นที่สาม ประการที่ออกมาซ้ำซ้อนกับกฎหมายที่มีอยู่แล้ว เช่น ประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่น ๆ อีกหลายฉบับ ซึ่ง กสทช. ควรไม่ไปกำกับซ้ำหรือไม่ และน่าจะเป็นลักษณะของ Self Regulation จะดีกว่า

ดร. ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ รองศาสตราจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ :

สนับสนุนเรื่องประเด็นคลุมเครือ ในร่างประกาศฉบับนี้ สำหรับ เรื่องการสร้างกติกาเป็นเรื่องที่ทำลำบากสุดๆ เราจะทำอะไรได้หรือไม่ได้บ้าง เป็นเรื่องยาก เพราะคนมีความเห็น ที่แตกต่างกันอยู่ ในกรณีที่ถูกกันอยู่นี้เป็นกติกาในเรื่องการนำเสนอ เรื่องใดบ้างที่ควรนำเสนอต่อสาธารณะ เสรีภาพในการแสดงออก เรื่องเหล่านี้อ่านเร็ว ๆ แต่ละคำแต่ละเรื่องดูเหมือนชัดเจนแต่ยาก เช่น “ความมั่นคง” ดีความได้ต่างกันเยอะและคน ที่ตีความไปทางเดียวกันก็คิดต่างกัน ยกตัวอย่างเรื่อง “เพศ” ผู้ใหญ่เห็นว่าเด็กไม่ควรดูเลยคิดว่าต้องเซ็นเซอร์ ปรากฏว่าควรจะเซ็นเซอร์อะไรบ้าง ถ้ามันชัดเจนแจ่มชัดเราก็คงไม่ดูจำเลยรัก สวรรค์เปียงเพราะบอกว่าไม่เหมาะสม และจะอย่างไร การจะตัดสินว่า อะไร “ควรปรากฏ” หรือไม่ เป็นเรื่องตัดสินยาก ทุกอย่างมันคลุมเครือมาก

คนที่ใช้อำนาจรัฐไทยท่านช่วยคิดแทนเรา เอารสนิยมของท่านมาตัดสินแทนเรา เรื่องไหนๆ เราก็คิดไม่เหมือนกัน เราต้องอาศัยการตีความ และจะอาศัยการตีความของใครหรือจะปล่อยให้คนอื่นตีความแทนเรา สิ่งที่จะกิดใจว่าด้วยเรื่องกติกา ในที่สุดแล้วที่น่ากลัวคือวิถีคิดของเราอะไรควรไม่ควร เราจะหลีกเลี่ยงเรื่องบางเรื่อง เพราะมองว่าไม่น่านำเสนอ มีบางความคิดเห็นที่ตายเองโดยไม่ต้องนำเสนอ เราจะเอาแบบนั้นหรือไม่ คนที่ตัดสินอะไรควรหรือไม่ควรนั้นคือ “เรา” ไม่ใช่กิดกันไม่ให้ออกอากาศแต่แรก มันเป็นเรื่องของความเชื่อบางชุด เราเชื่อมั่นว่าคนในสังคมนี้จะโตได้ อะไรเหมาะสมไม่เหมาะสม จะได้ไม่ถูกกันจากความเชื่อบางชุด ของบางคนแต่แรก การตั้งกติกาอะไรเหมาะสมไม่เหมาะสมผ่านสื่อ เรื่องนี้ควรอยู่ในมือใคร เปิดพื้นที่ให้คนพอใจหรือไม่พอใจได้มีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยน อะไรไม่เหมาะสมใครไม่ชอบไม่ต้องดู เราต้องเชื่อมั่นในการเลือกของประชาชน

ปฏิวัติ วลิกชาติ ตัวแทนสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย :

ร่างประกาศที่คุยอยู่คืออะไร ผมยังตอบไม่ได้ เท่าที่รับผิดชอบเราให้โอกาส สำนักงาน กสทช. มาระยะ หนึ่งร่างประกาศจะรับฟังความคิดเห็นในวันที่ 30 สิงหาคมนี้แล้ว เท่ากับฉีกตำราทางนิติศาสตร์หรือวารสารศาสตร์ทิ้งไปเลย เอาร่างประกาศ ๆ นี้ไปเรียนแทนได้เลย ร่าง ประกาศฯ นี้สับสนและโหดเหี้ยมมาก เมื่อ 10 ปีที่แล้วมีความพยายามของผู้ประกอบภา รในการแทรกแซงการนำเสนอของสื่อ ต่อไปรายการอะไรไม่ยากให้ออกเขาก็จะ ใช้ร่างประกาศฯ นี้มาบังคับ จะเกิดปัญหา ระหว่าง ผู้ประกอบกิจการและผู้ประกอบ วิชาชีพ ร่างประกาศฯ นี้เป็นการให้อำนาจกับผู้รับใบอนุญาตคือเจ้าของกิจการ หรือนายทุนให้ประกอบกิจการ ให้ผู้รับใบอนุญาตไปแต่งตั้งผู้อำนวยการสถานี เกือบทั้งหมดในประกาศให้ผู้รับใบอนุญาตตัดสินใจ ทั้งในเรื่องกฎหมายและจริยธรรมเท่ากับผู้รับใบอนุญาตกับผู้ประกอบวิชาชีพจะเกิดการกระทบกระทั่งกัน อะไรที่เป็นกฎหมาย จริยธรรม ให้องค์กรวิชาชีพนำไปกำกับดูแลกันเอง ไม่ใช่เอาเรื่องนี้ไปใส่มือผู้รับใบอนุญาต ร่างนี้มันขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ที่ให้สิทธิไปเซ็นเซอร์ข่าว และขัดกับประกาศของสำนักงาน กสทช. เองด้วย การจัดเรทผู้ชมจะมีประโยชน์อะไร เรื่องนี้อันตรายถูกกำหนดในช่วงเวลาหนึ่ง

แล้ว เรื่องการดูแลผู้รับใบอนุญาตมีกำหนดในประกาศ กสทช. อยู่แล้วว่ามีอำนาจหน้าที่อะไรบ้างแล้ว โดยแยก
ความผิดเป็นสองส่วน คือพิจารณา ด้านจริยธรรม แล้วให้ส่งองค์กรวิชาชีพ พิจารณาอีกครั้งแล้ว นำกลับมา สำนักงาน
กสทช. เพื่อประเมิน ร่าง ประกาศฉบับนี้คล้ายคลึงที่ออกมาในสมัย พ.ศ. 2489 เหมือนกันทั้งอัน คนที่นำประกาศนี้มา
ใช้เสมือนว่ามันย้อนกลับไป จากอดีตที่มีการต่อสู้ กับกลุ่มไอทีวีในการปฏิรูปสื่อ ใครทำ กล้าประจานตัวเองหรือไม่
สื่อมวลชนไปปิดเบือนข่าวที่ทำให้เกิดม็อบมือถือมันจึงเกิดตรงนี้ขึ้นมา ทำให้เกิด คณะกรรมการปฏิรูปสื่อของรัฐ เกิดไอ
ทีวีเสรีให้ประชาชน เราตั้งความหวังว่าไอทีวีจะเสรี มีข่าว 70 เปอร์เซ็น ทำไปทำมาเกิดการจับจ้องของกลุ่มก่อน
การเมืองและปัญหาเรื่องระบบธุรกิจ รัฐธรรมนูญสั่งให้มีจริยธรรมแต่พอเรามีจริยธรรมรัฐธรรมนูญเป็นกระดาษที่
จะรู้อย่างไรผู้ประกอบการคนไหนดี ไม่ดี พอมีอำนาจเงินหรืออำนาจสั่งทุกอย่างก็เปลี่ยนไป

นักพัฒนจักร อดทนนท์ ผู้สื่อข่าวเนชั่นแนล :

ในร่างประกาศ มีประเด็นที่พูดถึง “การรายงานข่าว ต้องครบถ้วน มีความสมดุลของข้อมูล ปราศจากการ
ปิดเบือนหรือแสดงความคิดเห็นส่วนตัว” นั้น ฟังดูดี แต่การทำงานข่าวมันต้องทันเวลา ข้อนี้เหมือนกับเขียนให้
นักศึกษาที่มีเวลาฝึกทดลองทำงาน ผู้บังคับใช้จะใช้เป็นเฉพาะจุด ได้หรือไม่ สำหรับข่าวต้นชั่วโมงแทบจะไม่ได้ เป็น
การปฏิบัติแบบนี้ กฎพวกนี้ถูกนำไปปฏิบัติกับข้างใดข้างหนึ่งซึ่งไม่เป็นธรรมจะทำให้ผู้มีอำนาจเป็นการเลือกข้างเสีย
เอง

ประเด็นเรื่อง “การนำเสนอข่าวด้วยความเป็นกลาง” “เป็นกลาง” คืออะไร ถ้าเป็นเรื่องทั่วไป ไม่ฝักใฝ่ทาง
การเมือง เป็นสิ่งที่อันตราย ถึงเวลาอีกฝ่ายช่วยกัน พออีกฝ่ายเลือกข้างชัดแล้วเอาไปใช้ ควบคุมไม่ให้ผู้ดำเนินรายการ
นำเสนอความเห็นส่วนตัวหรือความคิดเห็นทางการเมือง มองว่าการใช้ความเห็นส่วนตัวในเรื่องที่เป็นภัยต่อสังคมมันกว้าง
มาก คนที่อยู่ข้างนอก หรือภายในสถานี ใช้ความเห็นส่วนตัวเยอะๆ ค่าเยอะๆ เรทติ้งจะสูง ช่องของผมถึงเวลา
ผู้ประกอบการจะดูสนิยมของคนดูเหมือนกัน ช่องไม่ได้อยากให้ผู้ประกาศข่าวเสนอความเห็นส่วนตัวเยอะ เรื่อง
ความคิดเห็นทางการเมือง เพศ ทรงผมคือการเมืองหรือไม่ ต้องระมัดระวัง ไม่ให้รายการไปใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง
ใดๆ คิดว่า สุดท้ายถ้าสถานการณ์บ้านเมืองไปถึงจุดนั้นจะมีกฎหมายอื่น ๆ บังคับอยู่แล้ว ดังนั้นประเด็นที่ระบุในร่าง
ประกาศว่าต้องระวังไม่ให้ไปใช้เป็นเครื่องมือในการเมืองใดๆ ถ้าผมนำเสนอไป แล้วฝ่ายค้านเอา ข้อมูลนี้ไปอภิปรายต่อ
ทำให้เกิดคำถามว่า ผมผิดหรือไม่

ประเด็นเรื่อง “การ ควบคุมและตรวจสอบให้รายการเสนอข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ครบถ้วน น่าเชื่อถือ สามารถ
อ้างอิงหรือเปิดเผยแหล่งที่มา” การออกอากาศที่มีประเด็นขัดแย้ง ประเด็นนโยบายสาธารณะ แทนที่จะ เป็นลักษณะ
ของการช่วยกันกำกับดูแล แต่เป็นการควบคุมโดยผู้มีอำนาจ เฉพาะเจาะจงทำเพื่อดูแลผู้มีอำนาจอย่างเดียวหรือไม่
ย้อนเรื่องความคิดเห็นส่วนตัว กระบวนกลไกมันช่วยจัดการตัวเอง ไม่จำเป็นต้องมีบท เราก็ตรวจสอบกันเอง ใช่ว่า
Hate Speech จะใช้ได้ตลอดเวลา

ประเด็นเรื่อง การเสนอรายการในลักษณะของการ แสดงความเห็น ของผู้ที่มีความเห็น ต่างกันต้องจัดให้มีการ
แสดงความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย อุปสรรคของคนทำงานคือความเร็ว สุดท้ายจะเกิดการเซ็นเซอร์และไม่
นำเสนอเรื่องนั้นเลย เช่น น้ำมันรั่ว แล้วจะเชิญ ปตท. มา แต่พยายามจะตามมา แต่ ปตท. ก็ไม่มา กรอบการบังคับใช้
มันจะกินเวลาแค่ไหน

ประเด็นเรื่อง การนำเสนอรายการที่มีเนื้อหา อ่างอิง ข้อเท็จจริงในอดีต หรือข้อมูลประวัติศาสตร์ ต้องตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้อง เป็นจริงและต้องไม่มีลักษณะของการตัดแปด แก้ไข หรือละเลยข้อเท็จจริง อันนี้เป็นเรื่องที่ดี จะทำให้ได้จริงต้องอาศัยคนที่มีความรู้ ผมคิดว่าเรื่อง การเมืองห้ามออก อากาศสุดท้าย มันก็ไปโผล่ที่อื่นและยิ่งรุนแรงมากขึ้น ชาวบนโทรทัศน์จะกลายเป็นมีแต่ข่าวซีหูหรือข่าวพีอาร์ เพราะไม่เป็นพิษภัยต่อความมั่นคง

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง นักวิจัยโครงการติดตามนโยบายสื่อและโทรคมนาคม (NBTC Policy Watch)

ต้องดูว่า หลักการสากล มีการกำกับดูแลเนื้อหาอย่างไร ข้อวิจารณ์โดยรวมที่ออกมาจากสังคม คือสำนักงาน กสทช. กำลังทำตัวเป็น กบว . ในการเซ็นเซอร์ มีความคลุมเครือ และเปิดให้ กสทช. ใช้ดุลยพินิจเกินไป โดยไม่คำนึงถึงการกำกับตนเองตามมาตรา 39 มาตรา 40 หลักเกณฑ์สากลในเรื่องใดที่ต้องคิดบ้าง วิธีการแทรกแซงละเมิด สิ่งที่ต้องห้ามอย่างไร การกำกับตนเองกับกลไกร่วมที่ใช้กับกลไกรัฐจะอย่างไร ต้องคำนึงถึงความสมดุลของสิทธิและเสรีภาพ มีการ Balance เรื่องสิทธิ เสรีภาพและประโยชน์สาธารณะ Hate Speech เป็นการกระตุ้นความรุนแรง การโฆษณาอาหารและยา มีความชัดเจน เนื้อหาแบบนี้ทำให้ประโยชน์สาธารณะเปลี่ยนไปจึงทำให้มีกลไกของรัฐมาแทรกแซง เพื่อไม่ให้เปิดให้ใช้ดุลยพินิจมากเกินไป ถ้าไม่ชัดเจนผู้รับใบอนุญาตตัดสินใจได้ อย่างไรว่าจะไรผิด ร่างประกาศฯ เนื้อหาควรเลือกเฉพาะกลุ่มคนที่เสี่ยงโดยเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมจะช่วยคัดกรองในระดับหนึ่ง

การกำหนดเรทในรายการเด็กโดยให้ผู้ใหญ่ช่วยดูเป็นการคัดกรองในระดับหนึ่ง เรื่องทางการเมือง ผู้ทำหน้าที่กำกับดูแลต้องแสดงให้เห็นด้วยว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงจริงๆ เรื่องต่างๆ ต้องbalance กัน สิ่งที่เผยแพร่อยู่แล้วก็จะไม่เกิดภัยต่อความมั่นคง การนิยามความเป็นศีลธรรมอันดีทำ survey ได้หรือไม่ ไม่ใช่นำมาตัดสินทุกอย่าง การออกอากาศเนื้อหาที่ผิดพลาดไม่ตั้งใจไม่ชอบธรรม การห้ามออกอากาศที่เป็นการนำเสนอที่ลำเอียงโดยไม่พิจารณาความจำเป็นของกองบรรณาธิการก็ไม่ชอบธรรม การให้พื้นที่กับฝ่ายตรงข้าม มากเกินไปก็ไม่ชอบธรรม จะเห็นว่าร่างประกาศมีเนื้อหาที่ไม่ชัดเจน ไม่มีการอธิบายประกอบเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้ใช้เข้าใจมากขึ้น แต่ให้ใช้ดุลยพินิจ การห้ามเนื้อหาดูหมิ่นประเทศชาติ หากใช้ดุลยพินิจอะไรที่เป็นประโยชน์จริง ประกาศไม่ได้ให้โอกาส เรื่องสิทธิเสรีภาพจริงๆ การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไม่ได้รับการคุ้มครองในประกาศนี้ ร่างประกาศตัวนี้ไม่ได้มุ่งคุ้มครองคนที่ควรคุ้มครอง เช่น เด็ก เยาวชน หรือผู้บริโภค ไม่คำนึงถึงคนอื่นๆ

หมวดที่ 2 ก็มีปัญหา สำนักงาน กสทช. ไม่สามารถไปกำกับกระบวนการได้ รัฐควรไปกำกับผลลัพธ์สุดท้ายในการป้องกัน ไม่ใช่ การแทรกแซงกระบวนการ กำหนดบทลงโทษโดยรัฐ หลักการ ควรยึดหลักค่อยเป็นค่อยไปจะเหมาะสม รัฐควรมีการลงโทษหลายระดับและใช้อย่างเหมาะสม เมื่อมีความผิดซ้ำๆ การยกเลิกใบอนุญาตต้องค่อยเป็นค่อยไป และโปร่งใสมากกว่านี้ วิธีการลงโทษก็ไม่ได้พูดถึง การเซ็นเซอร์ไปทำก่อนออกอากาศควรมีกระบวนการสอบสวนความผิดก่อนตัดสิน ร่างประกาศไม่มีกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริง ขาดความโปร่งใส ไม่ได้กำหนดบทลงโทษที่ค่อยเป็นค่อยไป เหมาะสม ไม่มีกระบวนการเตือน สอบสวน ที่อธิบายต่อสังคมให้เข้าใจก่อนการใช้กลไกกำกับตนเอง จะทำอย่างไรที่จะรักษากลไกนี้ให้รัฐไม่ต้องเข้ามาเกี่ยวข้องมากนัก เพื่อให้เกิดสิทธิและเสรีภาพของสื่อ

แนวโน้มการกำกับดูแลของประเทศที่พัฒนาแล้วคือลดการกำกับดูแลของรัฐ การกำกับดูแลของรัฐจะเกิดขึ้นเมื่อองค์กรวิชาชีพไม่ทำงาน ควรมีการกำกับดูแลสองชั้น คือภาควิชาชีพชั้นที่หนึ่ง เมื่อเกิดการ ตัดสินไม่ได้ผู้ร้องไม่พอใจจึงใช้ชั้นสองคือรัฐ กสทช.ควรสนับสนุนการให้ทุน กระตุ้นการรวมตัวในการกำกับดูแลกันเอง ร่างประกาศฉบับ

นี้ไม่กล่าวถึงการกำกับดูแลกันเองหรือกำกับร่วมใช้แต่การกำกับดูแลภาครัฐ และให้อำนาจ สำนักงาน กสทช. มากเกินไป

การแสดงความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมเสวนา

จิรนุช เปรมชัยพร ผู้อำนวยการประชาไท : ได้ฟังเกี่ยวกับร่างประกาศนี้มาหลายรอบ แต่ยังไม่เคยเจอข้อดี สังคมไทยกำลังจะออกระเบียบมากำกับควบคุม เหมือนไม่ค่อยเชื่อว่าคนในสังคมมีสติปัญญาในการแยกแยะสิ่งต่าง ๆ ได้ เราไม่ค่อยเชื่อว่าคนที่ทำงานในวิชาชีพนั้น ๆ จะมีศักยภาพในการรักษาพื้นฐานของวิชาชีพนั้นเติบโต ซึ่งถือเป็นที่ศรัทธาที่อันตรายเป็นยิ่งของคนที่ให้อำนาจในการกำกับดูแล ร่างประกาศนี้มาจากมาตรา 37 ในพ.ร.บ.การประกอบกิจการฯ ดังนั้นสุดท้ายต้องกลับไปที่มาตรานี้ เราคิดว่าไม่มีผู้ประกอบการคนใดอยากทำรายการที่ผิดกฎหมาย แต่กฎหมายกำลังก้าวล้ำเข้ามาจนเริ่มรู้สึกว่าจะทำอะไรไม่ถูก ในฐานะที่อยู่ในสื่ออินเทอร์เน็ต หากสื่อทีวีถูกควบคุมจนไม่เหลืออะไร มีแต่ปุยมะขวิด ๆ ทุกอย่างจะถาโถมในสื่ออินเทอร์เน็ต จึงอยากเสนอให้กลับไปที่มาตรา 37 เพื่อให้รัดกุมหรืออาจไม่ต้องมีเลยก็ได้เพราะมีกฎหมายอื่น ๆ อยู่แล้ว

ยิ่งชีพ อัชฌานนท์ ilaw : กฎหมายที่คุณสื่ออื่น ๆ จะไม่มีเรื่องการแบนหรือกำหนดเนื้อหาต้องห้าม สื่อสิ่งพิมพ์ก็ไม่มีส่วนสื่ออินเทอร์เน็ต เว็บที่ถูกบล็อกต้องผ่านหลายชั้น แต่ว่ามาตรา 37 บอกว่าสื่อที่วิวิธวิทย์สามารถถูกสั่งแบนได้เลย อันนี้เป็นข้อมูล

อาทิตย์ สุริยะวงศ์กุล เครือข่ายพลเมืองเน็ต : ขณะนี้สื่อแต่ละแบบจะมีกฎหมายมากำกับดูแล เป็นกฎหมายแยกเฉพาะแต่ละสื่อ จึงอยากเสนอว่า การกำกับเรื่องเนื้อหาให้ไปอยู่ในกฎหมายแพ่ง และกฎหมายอาญา ซึ่งมีอยู่แล้ว และแม้ว่ากฎหมายแพ่งและอาญา อาจมีข้อจำกัดอะไรแต่ก็เปรียบเทียบกับเรารู้จักศัตรูเดิมอยู่แล้ว ไม่ต้องไปเรียนรู้ใหม่

ชาญชัย วิกรวงษ์วนิช เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ : กฎหมายออกมาเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ถ้าคิดว่ามาตราไหนไม่ดี อย่านไปตัดมันออก แก้มันให้ตีถูกต้อง และพยายามใช้มัน ผู้ที่เกี่ยวข้องมีหลายระดับช่วงอายุ ครอบครัวที่อยู่ในสังคมมีหลายระดับ วุฒิภาวะและศักยภาพมันต่างกัน ในการเสวนาส่วนใหญ่จะพูดเรื่องเสรีภาพ เสรีภาพไม่ควรมาด้านเดียวคือมากับความรับผิดชอบคือการคุ้มครองนั่นแหละ มีความเห็นต่อ อ. กุลนารี เรื่องการตีความ สงสัยว่าผู้ผลิตสื่อตั้งใจจะทำอะไรอย่างนั้นแล้ว จะมาคำนวณเรื่องการตีความทำไม ถ้าท่านทำได้อยู่แล้วก็ไม่ต้องสนใจตีความ ส่วนอ. ชลิตาภรณ์ ให้ตัดสินใจกันเองอะไรควรไม่ควร ปล่อยให้กำกับดูแลกันเองภาคสื่อมีปัญหามากมาย ไม่ต้องการให้รัฐเข้ามาแทรกแซง แต่ท่านยังไม่สามารถแสดงให้เห็นว่าท่านกำกับดูแลกันเองได้อย่างไร จึงต้องมีกฎหมายมาคุ้มครอง สำหรับคุณปวิวัติ กฎหมายฉบับนั้นได้รับการแก้ไขหรือไม่ มีผลกระทบมั้ย ถ้าจะมีร่างใหม่ขึ้นมาจะเอามาปรับแก้อย่างไร ฝากถึงเรื่องการเซ็นเซอร์กลางอากาศ เป็นเรื่องของวุฒิภาวะของสถานีที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคม

นักศึกษาคณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : ร่างประกาศนี้ไม่มีการคุ้มครองผู้บริโภค มีความต้องการของผู้บริโภคบางส่วนที่ต้องการเข้าถึงข้อมูล ข้อมูลบางอย่างไม่ได้เล่าร้ายหรือไม่ควรออกอากาศ ปัญหามันอยู่ที่การตีความกฎหมายตัวนี้ที่ตีความกว้างมาก ถ้าแก้ไขไม่ได้ควรเอาออกก่อน

อัญญาอร พานิชพิ้งรัก เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ : เวทีวันนี้มีช่องว่างและช่องโหว่ วันนี้ไม่มีคนที่ผลิตรายการมาเป็นคนแลกเปลี่ยน เนื้อหาที่หลายท่านได้อ้างอิงมันรวม ไปหมดจนไม่เห็นภาพ วิทยากรก็นำเสนอแต่เรื่องการทำข่าว ข่าวต้นชั่วโมงไม่มีปัญหาเรื่องความเป็นกลาง แต่ อยากให้มองในบริบทของการเป็นผู้ผลิตจริงๆ เอาตัวอย่างที่เป็นความเห็นที่ชัดเจน เราพูดถึงการผลิต ของสื่อมวลชน แต่ วิทยากรขาดการนำเสนอ รายการบันเทิงหรือเกมส์โชว์ที่มีปัญหา การรายงานข่าวมีบริบทแตกต่างกัน ณ ขณะนี้ถึงแม้มี**ประกาศเรื่องผังรายการ** การจัดสรรช่วงเวลาแล้ว ก็ยังดีสำนักงาน กสทช. ไม่มีการจัดการใดๆ การทำสื่อใดๆ ควรดำเนินการด้วยการมีกติกา เช่น การจัดเรทรายการ การถกเถียงในช่วงแรก ควรมีกติกา เช่น รายการที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ ก็มีช่วงเวลาที่เหมาะสม รายการผู้ใหญ่ก็ไปอยู่เรท ฉ หลังเที่ยงคืน เป็นต้น การถกเถียงทำให้เรียนรู้ได้ แต่ต้องมีกรอบและกติกา สิ่งที่ทำขึ้นมาแสดงว่าสังคมได้เรียนรู้ว่ามีปัญหาจึงได้ทำกติกานั้นขึ้นมา ส่วนใหญ่ของกสทช.ไม่ได้มีความรู้แต่ก็มาทำหลายเรื่อง ที่ผ่านมา สาขาวิชาชีพก็ยังไม่สามารถทำหน้าที่ได้ ส่วนเรื่อง Thailand's Got Talent ไม่ต้องมีบทตกเตือนแล้ว การผลิตรายการคุณมีโอกาสผลิตติดต่อหลายครั้ง คุณตั้งใจชัดในการถ่ายทอดออกมา ถ้าเรื่องแบบนี้จะตักเตือนควรลงโทษไปเลยเข้าข่ายลามกอนาจาร มาถึงเรื่องความรอบด้านในการทำข่าว เรามักพูดถึงความรอบด้าน ไม่สามารถวัดความเป็นกลางได้ในเรื่องเนื้อหา คุณสามารถทำให้เรื่องความเป็นกลาง ที่น่าจะได้รับยกยอมรับในเรื่องสัดส่วน เรื่องเวลา และครบถ้วน จิตวิญญาณของนักข่าวมีความเชื่อมั่นในการนำเสนอข่าวสารมีจริตที่แตกต่าง จากคนที่ผลิตรายการ ทั่วไป กฎอันนี้ควรแยกส่วนกันไม่ควรมารวมกันระหว่างข่าวกับรายการบันเทิง หรือภาพยนตร์เพราะมีบริบทแตกต่างกัน

จิรนุช เปรมชัยพร ผู้อำนวยการประชาไท : ประเด็นเรื่องเรท น่าสนใจและเป็นอีกกลไกในการบริหารเนื้อหาในสื่อสารมวลชนให้สอดคล้องกับวัยในการรับชม ซึ่งก็สงสัยว่าทำไมเรื่องเรทไม่พิจารณาอยู่ในร่างนี้ด้วย ในฐานะผู้ปกครองอาจห่วงใยเด็กเยาวชนว่าคุณเนื้อหารายการแล้วจะมีทำให้เกิดการเลียนแบบไหม อันที่จริงควรดูงานศึกษาหรือวิจัยเหมือนกันว่าเด็กเยาวชนดูแล้วจะมีผลในการทำตามมากน้อยแค่ไหน คือไม่อยากให้ใช้ความห่วงใยและความกังวลมาจำกัดการรับข้อมูลข่าวสารที่มีความหลากหลาย และไม่ถูกจำกัดด้วยความกลัว หรือให้เด็กโตมาด้วยการบอกเขาว่าอะไรดีไม่ดี แต่แทนที่จะทำให้เขามีวิจารณญาณ หากเราไม่มีสนามของสื่อที่อุดมสมบูรณ์เพียงพอที่ลูกหลานจะได้เสพย์ก็น่าเป็นห่วงเช่นกัน ความห่วงใยนี้จะหาจุดสมดุล พอเหมาะในแบบไหน

ธีรพล บัวงาม สำนักข่าวประชาธรรม : คิดว่าร่างประกาศนี้ถ้าหลังมากในยุคประชาธิปไตยที่มีสื่อที่หลากหลายประกาศฉบับนี้จะส่งเสริมการควบคุมและใช้อำนาจ หลังประกาศนี้ออก กสทช.คงจะมีงานเข้าเยอะ เนื้อหาของประกาศกว้างเกินไป เช่น ความมั่นคง หรือ การเขียนว่าต้องนำเสนอเป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด การนำเสนอข่าวก็ห้ามคนทำงานคิดไม่ได้ และเมื่อพิจารณาการเมืองร่วมสมัยที่ผ่านมา เราพัฒนาไปไกลมากแล้ว หรือในเรื่องวัฒนธรรมหรือศีลธรรมอันดี เราจะใช้คุณค่าในการตัดสินอย่างไร เราควรสร้างสังคมที่ส่งเสริมให้ทุกคนมีสิทธิมีเสียง สำหรับในส่วนวิทยุชุมชนที่อาจมีคนมองว่าทำหน้าที่เสียเช่นกัน ก็คิดว่า คนฟังก็ไม่ได้เชื่อทั้งหมด และก็มีการเรียนรู้เยอะมาก กสทช.ไม่ควรสร้างความหวาดกลัว

ชลนที พิมพนาศ Bioscope: เรื่องหลักคิดของ พรบ. ฉบับนี้คล้ายกับ พรบ. ภาพยนตร์ ใจความในเนื้อหาแทบไม่ได้หลุดจากฉบับเก่า ต่างที่การใช้เท่านั้นเอง เราควรปรับวิธีคิดและหลุดพ้นจากความคิดแบบนั้น จะเกิดความคิดระหว่างหัวเก่า หัวใหม่ ในประเด็นเรื่อง การควบคุมดูแล เรื่องเรทไม่ได้ถูกบังคับใช้ ซึ่งคิดว่าเราควรนำเรื่องนี้มาใช้ให้มีประสิทธิภาพมากกว่าการควบคุมว่ารายการหรือเนื้อหาแบบไหนไม่เหมาะสมกับใคร ในอนาคตเรากำลังจะมีทีวี

ดิจิทัล จะเกิดการแข่งขันในเรื่องการดึงผู้ชม อาจมีการทำเนื้อหาอื่นมาเพื่อดึงผู้ชม จึงอยากเสนอให้ กสทช. คำนึงเรื่องจริยธรรมสื่อมากกว่าการควบคุมเนื้อหาอย่างเดียว การนำเสนอเนื้อหาเป็นไปไม่ได้ทั้งในแง่ของเรื่องที่ดี และไม่ดี ไม่จำเป็นว่าต้องนำเสนอแต่เนื้อหาที่ดีอย่างเดียว เรื่องที่ไม่ดีก็สามารถมีวิธีการที่นำเสนอเพื่อเตือนผู้ชมให้รับรู้ได้ สำหรับเรื่องความเป็นกลาง ผมว่าไม่เป็นกลางก็ไม่เป็นไร เพราะเรามีทางเลือกมากมายในการเสพสื่อ ถึงแม้ว่าไม่เป็นกลาง ผู้ชมก็รับรู้ได้ การบังคับให้สื่อเสนออย่างเป็น “กลาง” เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ สิ่งที่น่าจะทำคือ การปลูกฝังให้รู้เท่าทันสื่อมากกว่า ส่วนเรื่องเพศ ควรนำมาพูดได้อย่างหลากหลาย และเป็นเรื่องของทุกคน เพียงแต่อยากให้เลือกวิธีการนำเสนอที่เหมาะสมกับทุกกลุ่มมากกว่า ไม่อยากจำกัดว่าเป็นเรื่องที่ใหญ่พูดได้อย่างเดียว

กุลนารี เสือโรจน์ อาจารย์ประจำคณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : กรณีที่เกี่ยวกับเรื่องดุลยพินิจ case ในต่างประเทศ เราไม่สามารถมาใช้ในบริบทของไทยได้ทั้งหมด เราสามารถหยิบ เอาบางประเด็นเป็นกรณีศึกษา มาใช้เป็นกรณีๆ ไป ตัวกฎหมายสามารถเอา case มาใช้ เช่นคำหยาบในรายการ สารคดีหรือสัมภาษณ์ ในกรณีสารคดีสามารถใช้ได้ แต่ถ้าการสัมภาษณ์จะใช้เพื่อตีความไม่ได้ สิ่งที่ยังขาดคือการสร้างการมีส่วนร่วม ต้องทำอย่างจริงจังทั้งองค์กรวิชาชีพและภาคประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วม ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่วนมากเราจะมีส่วนร่วมแค่ปลายทางตอน Hearing เราควรจะมีส่วนร่วมในตอนร่าง ตอนเขียน สำนักงาน กสทช. กำหนดกรอบการทำหน้าที่อำนาจต้องมีความชัดเจนมากขึ้น มาตรา 37 39 40 วิธีการใช้งานไม่ชัดเจน ร่างประกาศที่ขยายความจริงๆ ไปด้วยร่างประกาศนี้หากมีการเปลี่ยนแปลงจะมีผลกระทบและควรมีการแลกเปลี่ยน และพึงระวังการใช้อำนาจของหน่วยงานกำกับอย่างเบ็ดเสร็จ

นภพัฒน์จักร อัตตนนท์ ผู้สื่อข่าวเนชั่นแนล : แค่การทำงานให้ออกอากาศ ทันท่วงทียากอยู่แล้ว หากมีปัจจัยเรื่องคุณภาพ ประสิทธิภาพก็ยากไปอีก การที่ให้มีเรื่องแยกให้ชัดเจนระหว่างข่าวกับบันเทิง ถ้าวางกฎกับข่าวไว้เข้มแต่มั่นคือช่องเดียวกันพื้นที่เดียวกัน การทำข่าวยากต้องมีทุนหนาให้การสนับสนุน การทำข่าวต้องพิจารณาหลายอย่างรอบด้าน ถ้าทำได้ในสังคมอุดมคติจะแข่งขันเรื่องการนำเสนอข่าว แต่ละชั้น มันใช้ทุนมาก ไม่นับเรื่องการแข่งขันกับเวลา ถ้ากฎที่ออกมาแบบนี้ สุดท้ายอาจเป็นการถ่วงถ่วงกัน และจะไม่มีใครให้ความสำคัญกับกฎนี้

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง นักวิจัยโครงการติดตามนโยบายสื่อและโทรคมนาคม : การตรวจสอบและอธิบายต่อสังคมมันต้องมีกระบวนการที่ชัดเจน กำหนดให้ชัดเจนมากกว่านั้น การกำกับดูแลกันเอง การจัดเรท ณ ปัจจุบันเป็นการกำกับดูแลของแต่ละช่องกำหนดเรทเองยังไม่เป็นการกำกับกันเองในระดับวิชาชีพ ควรมีการกำกับดูแลแบบรวม ส่วนรัฐควรผลักดันให้เกิดการรวมตัวภาควิชาชีพ และเขียน Code of Conduct โดยถูกกำกับจากรัฐว่าต้องมีเรื่องอะไรบ้างในการกำกับเรท กลไกของรัฐจะสนับสนุนเงินทุนกระตุ้นการรวมตัว มีการรับฟังความเห็นจากภาคประชาชน และได้รับการรับรองจากรัฐ มีกลไกจากรัฐที่กระตุ้นการทำงานของวิชาชีพให้มีการทำงานที่ดีขึ้น อาจจะเป็นโมเดลหนึ่งในการดำเนินการต่อไป